

RENATA PIOTROWSKA

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytet Wrocławski
e-mail: rpiotrowska@gmail.com

ORGANIZACJE I PERIODYKI POPULARYZUJĄCE IDEEJĘ INFORMATION LITERACY

Renata Piotrowska jest adiunktem w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego. Jej zainteresowania naukowe skupiają się wokół kształcenia medialno-informacyjnego dzieci i młodzieży oraz roli bibliotekarzy i bibliotek w tym procesie. Ważniejsze publikacje: *Edukacja informacyjna w polskiej szkole* (Warszawa 2011); *Kształcenie biblioteczne i informacyjne w polskiej szkole – przegląd koncepcji. Acta Universitatis Wratislaviensis. Bibliotekoznawstwo* 2006, nr 26, s. 169-178.

SŁOWA KLUCZOWE: Edukacja informacyjna. *Information literacy*. Kompetencje informacyjne. Organizacje. Periodyki.

ABSTRAKT: Teza/Cel artykułu – Celem artykułu jest prezentacja wybranych organizacji, instytucji i wydawnictw ciągłych, służących popularyzacji idei *information literacy*. W zestawieniu znalazły się inicjatywy realizowane na arenie międzynarodowej, a także lokalnej. **Metody badań** – Działalność tych organizacji i wydawnictw omówiona została na podstawie analizy różnych typów dokumentów. **Wyniki i wnioski** – Po blisko pięćdziesięciu latach od pojawienia się terminu *information literacy* możemy zaobserwować wyodrębnianie się ze struktur istniejących organizacji takich ich komórek, których działalność poświęcona jest propagowaniu idei *information literacy*. Powoływane są również nowe instytucje, którym przyświeca ten sam cel. Wzrost zainteresowania problematyką *information literacy* potwierdzają czasopisma, których zadaniem jest wymiana myśli pomiędzy teoretykami i praktykami z całego świata, prezentacja osiągnięć i wymiana doświadczeń w zakresie edukacji informacyjnej.

WPROWADZENIE

Druga połowa XX w., czas, w którym ugruntowywał się nowy porządek świata politycznego i gospodarczego, była jednocześnie przełomowa dla

informacji i przypisywanych jej wartości. W latach 70. XX w. w Stanach Zjednoczonych po raz pierwszy wskazano na konieczność przygotowywania obywateli do właściwego wykorzystywania informacji, określając zespół służący tym umiejętnościom terminem *information literacy*¹. Rozwijająca się w owym czasie technologia informacyjno-komunikacyjna przyczyniła się do rozpowszechnienia tej idei na arenie międzynarodowej. Przełożenie terminu *information literacy* na poszczególne języki okazało się być kłopotliwe. Również w Polsce dosłowne tłumaczenie „alfabetyzacja informacyjna” nie jest powszechnie stosowane jako jego odpowiednik. W zastępstwie wykorzystuje się terminy: „kompetencje informacyjne”, „umiejętności informacyjne” czy „edukacja informacyjna” (zob. Batorowska, 2009; Derfert-Wolf, 2005), jednak żaden z nich nie oddaje w pełni pierwotnego znaczenia *information literacy*. Mnogość definicji zagadnienia wskazuje na jego popularność i złożoność zarazem. Obszar zainteresowań *information literacy* wciąż ewoluuje. Zależy od technologii, które, zwłaszcza wśród młodych ludzi, determinują zachowania informacyjne (Campbell, 2004).

Począwszy od lat 70. XX w., idea *information literacy* cieszy się wciąż największym zainteresowaniem wśród bibliotekarzy i bibliologów. Początkowo jej popularność rosła w kręgach bibliotekarzy szkół wyższych w Stanach Zjednoczonych. Uwidaczniając się w działalności tamtejszych stowarzyszeń bibliotekarskich, zwróciła uwagę organizacji międzynarodowych, takich jak: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) oraz International Association of School Librarianship (IASL). Ich przedstawiciele zaczęli podejmować próby rozpowszechniania zagadnień związanych z *information literacy* na całym świecie. Nowe zadania wymagały reorganizacji dotychczasowych struktur, wyłonienia specjalistów, którzy przyczyniliby się do podniesienia jakości kształcenia użytkowników informacji. Powszechne stało się również powoływanie organizacji zarówno o zasięgu międzynarodowym, jak i narodowym, służących wyłącznie propagowaniu idei *information literacy* na danym obszarze. Wśród wykorzystywanych do tego celu źródeł znalazły się czasopisma w pełni poświęcone problematyce edukacji informacyjnej.

Niniejsza próba przedstawienia działalności międzynarodowych i narodowych organizacji rozpowszechniających nowy sposób użytkowania informacji, a także periodyków służących wymianie doświadczeń pomiędzy uczonymi z różnych krajów, podejmującymi badania w zakresie *information literacy*, została zawężona do tych najistotniejszych z punktu widzenia rozwoju nauki. Dokonanie pełnego przeglądu zastąpiono omówieniem najcenniejszych inicjatyw.

WSPÓŁPRACA IFLA I UNESCO W ZAKRESIE POPULARYZOWANIA *INFORMATION LITERACY*

Zmiany w strukturach IFLA, zmierzające do powołania Information Literacy Section (ILS), rozpoczęły się w latach 90. XX w. (Kokkonen et al., 2004). Podstawowym celem sekcji działającej od 2002 r. jest wspieranie

¹ Termin ten po raz pierwszy zastosował w takim znaczeniu Paul Zurkowski, ówczesny prezes US Information Industry Association, w raporcie *National Commission on Libraries and Information Science* (1974).

międzynarodowej współpracy na rzecz doskonalenia sposobów kształcenia kompetencji informacyjnych we wszystkich typach bibliotek. Jej uwaga skupiona została na zagadnieniach wchodzących w skład *information literacy*. Należą do nich: umiejętność wykorzystania komputerów i zasobów sieciowych w nauczaniu i uczeniu się, organizacja warsztatu pracy, współdziałanie bibliotekarzy i nauczycieli przedmiotowych w przygotowywaniu programów nauczania oraz kształcenie na odległość. Członkowie sekcji za swoją misję przyjęli rozpowszechnianie informacji, najnowszych trendów dotyczących *information literacy* oraz wiedzy o programach kształcenia kompetencji informacyjnych (IFLA, 2002).

Od początku swojego istnienia sekcja na swojej stronie internetowej przedstawia działania oraz inicjatywy podejmowane na całym świecie, mające na celu popularyzowanie *information literacy*. Aktywność jednostki obrazują również publikacje zawierające wskazówki dla bibliotekarzy w zakresie kształcenia użytkowników informacji, propozycje standardów oraz wytyczne umożliwiające ocenę umiejętności informacyjnych czytelników (IFLA, 2004; Lau, 2006).

Długoletnia współpraca IFLA i UNESCO umożliwiła realizację projektu *InfoLit Global*. Swoim zasięgiem objął on m.in. stworzenie bazy *Information Literacy International Resources Directory*, służącej gromadzeniu informacji o publikacjach z całego świata, odnoszących się do kształcenia kompetencji informacyjnych (Rozkosz, 2011; InfoLitGlobal, 2009). Bazę podzielono na pięć głównych kategorii, w obrębie których wydzielono dodatkowe działy. Pierwsza usprawnia przepływ informacji pomiędzy osobami zainteresowanymi tematyką *information literacy*. Zamieszczone są w niej wiadomości o spotkaniach, konferencjach oraz wszelkich inicjatywach podejmowanych na rzecz wspierania idei budowania społeczeństwa opartego na wiedzy. Drugą kategorię poświęcono dokumentom i programom kształcenia kompetencji informacyjnych, za główny cel uznając umożliwienie bibliotekarzom i pedagogom dostępu do materiałów i wzajemnych doświadczeń. Kolejny dział gromadzi informacje o organizacjach działających na całym świecie, które zajmują się zagadnieniami *information literacy*. W bazie rejestrowane są również publikacje traktujące o/lub odnoszące się do kształcenia użytkowników informacji. Ostatnia kategoria poświęcona została materiałom dla osób zawodowo zajmujących się szkoleniem w zakresie korzystania ze źródeł wiedzy.

Współpraca sekcji z UNESCO zaowocowała ogłoszeniem konkursu na logo mające stać się światowym symbolem *information literacy*. Jego rozstrzygnięcie nastąpiło podczas 74. Kongresu i Konferencji Generalnej IFLA w 2008 r. W głosowaniu brało udział 11 sędziów, reprezentujących 9 kontynentów (*Information Literacy International Logo*, 2009). Autorem zwycięskiego projektu okazał się Kubańczyk Edgar Luy Pérez. Stworzona przez niego wizualizacja *information literacy* składa się z dwóch elementów: otwartej książki i okręgu. Pierwszy z nich symbolizuje informację, natomiast drugi posiadaną wiedzę. Graficzna metafora reprezentuje osoby, które biegle posługują się narzędziami, służącymi do pozyskiwania informacji, a jednocześnie chcą te umiejętności rozpowszechniać².

² Logo *information literacy* można pobrać ze strony <<http://www.infolitglobal.info/logo/en/download>>.

ILS, ściśle współdziałając z pozostałymi oddziałami IFLA, uczestniczy w licznych konferencjach organizowanych przez Federację. Począwszy od XXI w. większość spotkań jest wynikiem zaangażowania się IFLA w budowanie społeczeństwa informacyjnego. Zajmując stanowisko, że biblioteki stanowią klucz do transformacji społecznej, organizacja reprezentująca stowarzyszenia bibliotekarzy działające na całym świecie aktywnie włączyła się w przygotowania spotkań World Summit on the Information Society. Pierwsze odbyło się w Genewie w 2003 r., drugie zorganizowano w 2005 r. w Egipcie. Wynikiem pracy specjalistów do spraw edukacji informacyjnej był końcowy raport, w którym jednoznacznie stwierdzono, że umiejętność korzystania z narzędzi informatycznych stanowi podstawę do uczenia się przez całe życie. Z uwagi na powagę i zakres tego zagadnienia nie powinno się pozostawiać go wyłącznie w sferze zainteresowań bibliotekarzy i pedagogów. Opisano w nim liczne działania i strategie służące promowaniu współpracy między rządami, organizacjami pozarządowymi, międzynarodowymi oraz stwarzające możliwość realizacji wspólnych przedsięwzięć (Garner, 2006). W dokumencie zamieszczono również manifest *Beacons of the Information Society – The Alexandria Proclamation on Information Literacy and Lifelong Learning*. Jego autorzy zdefiniowali *information literacy* jako umiejętność rozpoznawania potrzeb informacyjnych, dotarcia do źródeł wiedzy, oceny uzyskanych danych i wykorzystania ich do generowania nowych informacji. Proces ten wymaga zastosowania technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Umiejętności skorzystania z nich są kluczowe, jednak nie odgrywają one w nim głównej roli. Według autorów proklamacji edukacja informacyjna służy przede wszystkim nauce krytycznego myślenia i kształtowaniu umiejętności właściwego interpretowania problematycznych zagadnień. Zauważono, że posiadanie tych zdolności ma zasadnicze znaczenie dla konkurencyjności osób fizycznych, przedsiębiorstw, regionów, a nawet narodów. Uznano, że *information literacy* stanowi podstawę rozwoju gospodarczego, reformy edukacji, poprawy warunków życia i świadczonych usług oraz wszelkich innych czynników świadczących o transformacji społeczeństwa (Garner, 2006, pp. 3-4).

W wyniku spotkania w Egipcie w listopadzie 2005 r. powstał jeszcze jeden dokument, podkreślający znaczenie bibliotek w zmieniającej się rzeczywistości. Wymieniono w nim funkcje, jakie pełnią biblioteki na rzecz społeczności opartej na wiedzy. Poczynając od zapewnienia dostępu do informacji niezależnie od nośnika, na jakim ona występuje, poprzez ochronę wartości demokratycznych i powszechnych praw obywatelskich. Zauważono, że wyjątkowa rola bibliotek wynika z profilu ich działalności i polega na zaspokajaniu potrzeb informacyjnych czytelników, będących chęcią uzupełnienia wiedzy przekazywanej przez środki masowego przekazu. Biblioteki, prowadząc szkolenia korzystania z narzędzi informatycznych i efektywnego wykorzystywania zasobów informacyjnych, stwarzają szansę na uniknięcie dysproporcji pomiędzy rozwojem technologicznym poszczególnych grup społecznych (IFLA, 2005).

Do działalności na rzecz wspierania rozwoju społeczeństwa informacyjnego włączyło się również UNESCO. W 2003 r. przy współpracy z amerykańskimi organizacjami: National Commission on Libraries and Information Science (NCLIS) oraz National Forum on Information Literacy (NFIL) zorganizowało w Pradze Spotkanie Ekspertów w zakresie

information literacy. Wzięło w nim udział 40 uczestników z 23 krajów. Dyskutowano nad wpływem *information literacy* na edukację, rozwój gospodarczy, rosnące potrzeby informacyjne społeczeństwa oraz udział bibliotek i ośrodków informacji w ich zaspokajaniu. Podjęto również problematykę rozpowszechniania idei *information literacy* na skalę międzynarodową (Thompson, 2003).

Wynikiem tego spotkania było podpisanie Deklaracji Praskiej („The Prague Declaration. Towards an Information Literate Society”, 2003) oraz powołanie International Alliance for Information Literacy (IAIL). Członkami Stowarzyszenia mogą być narodowe lub regionalne organizacje, dzięki którym zagadnienia związane z *information literacy* rozpowszechniane będą na całym świecie. Głównym celem IAIL jest ułatwienie przedstawicielom wszystkich narodowości uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym poprzez ustawiczne kształcenie oraz przekazywanie wiedzy na temat zdobywania umiejętności efektywnego korzystania z informacji (NFIL, bd.).

Oprócz wspomnianych już inicjatyw propagujących *information literacy* podejmowanych przez UNESCO, należy wymienić dokumenty publikowane w tym właśnie celu. Pierwszy z nich – *Guidelines on Information Literacy and Lifelong Learning* – powstał przy współpracy z IFLA. W wytycznych uwzględniono niezbędne informacje potrzebne bibliotekarzom do przygotowania własnych instrukcji kształcenia kompetencji informacyjnych. Dokument ten został przetłumaczony na 10 języków³, w tym polski (Lau, 2011).

Wśród licznych programów realizowanych przez UNESCO znalazł się także program *Informacja dla Wszystkich (Information for All Program)*. Jednym z obszarów jego zainteresowań jest działalność na rzecz popularyzowania *information literacy* w różnych zakątkach świata. Na ten cel przeznaczono stosowne środki finansowe. Dzięki takiemu wsparciu i współdziałaniu licznych organizacji i instytucji w latach 2008-2009 został zorganizowany cykl 12 szkoleń w różnych krajach dla osób zainteresowanych kształceniem innych w zakresie *information literacy*. W trakcie kursów została przekazana wiedza na temat wykorzystywanych w tym celu technik i metod kształcenia, a także możliwości zweryfikowania wiedzy i umiejętności osób poddawanych edukacji informacyjnej na różnych poziomach⁴.

W ramach Programu *Informacja dla Wszystkich* UNESCO prowadzi również działalność wydawniczą. Forest Woody Horton Jr. (2007) w swojej publikacji pt. *Understanding Information Literacy: A Primer* przedstawił ideę *information literacy* i podkreślił, jak ważne jest jej propagowanie. Autor założył, że odbiorcami tego tekstu będą przede wszystkim politycy, przedstawiciele administracji publicznej oraz przedsiębiorcy. Z myślą o nich opisywane zagadnienia przedstawił za pomocą przystępnego, nietechnicznego języka. W podobnym czasie powstała inna publikacja UNESCO – *Towards information literacy indicators* (Catts & Lau, 2008). Dokument nawiązywał do postanowień Światowego Szczytu Społeczeństwa Informacyjnego. Celem jego powstania było dostarczenie praktykom wskazówek

³ Stan na styczeń 2012 r.

⁴ Informacje na temat szkoleń dostępne są w dokumencie Boekhorst, A. K. & Horton, F. W. Jr., February 2009, *Training the Trainers in information literacy (TTT). Workshop project. Final Report to UNESCO*. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.ilipg.org/sites/ilipg.org/files/bo/TTTFinalReport.pdf>>.

pomocnych przy dokonywaniu oceny kompetencji informacyjnych obywateli. W tekście zawarto informacje służące sprecyzowaniu wskaźników do ich pomiaru.

INTERNATIONAL ASSOCIATION OF SCHOOL LIBRARIANSHIP

W strukturach IASL, podobnie jak w IFLA, wyodrębniono grupy, które mają służyć członkom stowarzyszenia do wymiany doświadczeń i informacji. Jedną z nich poświęcono tematowi kształcenia kompetencji informacyjnych. Information Literacy – Special Interest Group (SIG) promuje kształcenie umiejętności korzystania z informacji, jako kluczowego elementu procesu edukacyjnego w każdej szkole, oraz budowanie strategii integracji *information literacy* z programami nauczania poszczególnych przedmiotów. Na stronie internetowej sekcji zamieszczono linki do zasobów Internetu, które są bezpośrednio związane z zagadnieniem *information literacy*, część z nich w znaczący sposób może usprawnić pracę bibliotekarzy szkolnych (IASL, 2008). Wymianie doświadczeń pomiędzy nimi służą również dwa czasopisma wydawane przez IASL: *School Libraries Worldwide* i *IASL Newsletter*.

Biuletyn IASL pełni głównie funkcję informacyjną. Służy przekazywaniu członkom stowarzyszenia sprawozdań z jego działalności i zorganizowanych konferencji⁵, natomiast na łamach *School Libraries Worldwide* publikowane są podsumowania i wnioski z prowadzonych badań naukowych oraz poruszane są wszelkie zagadnienia związane z bibliotekarstwem szkolnym. Czasopismo ukazuje się jako półrocznik wyłącznie w formie elektronicznej. Poszczególne numery poświęcono konkretnym tematom. Mogą też odpowiadać nazwie sekcji i zawierać artykuły, których problematyka wynika z obszaru jej zainteresowań. Styczeniowy numer czasopisma z 2001 r. nosi tytuł *Information Literacy*⁶. Zamieszczono w nim podsumowania badań i przeprowadzanych projektów dotyczących podniesienia jakości kształcenia kompetencji informacyjnych.

Poświęcenie jednego numeru *information literacy* nie oznacza, że temat ten nie był więcej podejmowany na łamach *School Libraries Worldwide*. Zakres tego zagadnienia jest na tyle szeroki, że artykuły traktujące zarówno o poszukiwaniu informacji, jak i funkcjonowaniu biblioteki szkolnej, a także badania prowadzone przez IASL wielokrotnie nawiązywały do przekazywania uczniom niezbędnego zasobu wiadomości i umiejętności w dziedzinie korzystania ze źródeł wiedzy.

Członkowie IASL mają możliwość spotykania się na corocznych konferencjach organizowanych przez stowarzyszenie. Wówczas mogą przeanalizować podjęte inicjatywy i określić plan działania na następny rok. Prezentowane referaty wielokrotnie dotyczyły edukacji informacyjnej. W 1996 r. jeden z tematów konferencji nosił tytuł *Information Literacy and Cultural Harmony*. Rok później po raz pierwszy miały miejsce obrady International Forum on Research in School Librarianship. Uczestnicy tej sesji przedstawiali modele oraz problematykę kształcenia kompetencji informacyjnych związane z krajem, który reprezentowali. Sesja na stałe

⁵ Zob. IASL Newsletter. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.iasl-online.org/pubs/newsletter/index.htm>>.

⁶ Zob. School Libraries Worldwide. (2001). Dostępny w World Wide Web: <<http://www.iasl-online.org/pubs/slwlwjan01.html>>.

wpisała się w programy corocznych sympozjów. Na początku XXI w. problemy edukacji informacyjnej uczniów były podejmowane niezależnie od przyjętego tematu przewodniego konferencji. Powodem jest rosnące znaczenie kształcenia kompetencji informacyjnych. W XXI w. przygotowanie obywateli do korzystania z informacji zaczęło odgrywać fundamentalną rolę, wyznaczając tym samym nowy wymiar bibliotekarstwa. Bibliotekarze szkolni z całego świata, mając możliwość zainaugurowania tego procesu, wykorzystują możliwość międzynarodowej współpracy do dzielenia się swoimi osiągnięciami i doświadczeniami. Niektóre referaty wygłaszane na corocznych konferencjach IASL są publikowane na łamach *IASL Newsletter*.

COMMUNICATION IN *INFORMATION LITERACY*

W popularyzowaniu *information literacy* ważną rolę pełni naukowe, recenzowane czasopismo *Communications in Information Literacy* (CIL)⁷. Periodyk w pełni poświęcony jest pogłębianiu wiedzy w kształceniu kompetencji informacyjnych na poziomie wyższym. Na jego łamach zamieszczane są zarówno teksty o charakterze teoretycznym, jak i prezentujące wyniki badań poświęconych edukacji informacyjnej. Począwszy od 2007 r. czasopismo, ukazuje się dwa razy w roku, nie jest związane z działalnością żadnego stowarzyszenia. Finansowane jest wyłącznie z dobrowolnych składek czytelników. W skład rady redakcyjnej wchodzi przedstawiciele Stanów Zjednoczonych i Kanady. Redaktorzy czasopisma zobowiązali się do przestrzegania założeń dokumentu opracowanego przez ACRL *Information Literacy Competency Standards for Higher Education* oraz wolnego dostępu do badań naukowych.

Popularność CIL wśród czytelników indywidualnych, jak i instytucji stale rośnie. Ponadto redakcja periodyku podpisała umowy z kilkoma międzynarodowymi serwisami, na mocy których CIL jest przez nie indeksowany i ogólnodostępny dla czytelników.

EUROPEJSKI WYMIAR *INFORMATION LITERACY*

W odpowiedzi na inicjatywy związane z *information literacy* podejmowane na terenie Stanów Zjednoczonych, w 2001 r. w Europie utworzono European Network for Information Literacy (EnIL)⁸. Konieczność powołania organizacji zrzeszającej specjalistów w dziedzinie kształcenia kompetencji informacyjnych upatrywano w znacznym rozproszeniu prowadzonych przez nich badań i wielokrotnym powielaniu pracy, czego powodem był brak komunikacji pomiędzy nimi. Ponadto dostrzeżono, że kraje europejskie skupiły się głównie na zapewnieniu obywatelom infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej i dostępu do publicznych usług elektronicznych, nie przywiązując dostatecznej wagi do umiejętności korzystania z dostępnych zasobów wiedzy. Postrzegając *information literacy* jako umiejętność interdyscyplinarne, stwierdzono, że zarówno polityka

⁷ Zob. *Communications in Information Literacy* (CIL). Dostępny w World Wide Web: <<http://www.comminfolit.org/index.php/cil/index>>.

⁸ Zob. European Network for Information Literacy (EnIL). Dostępny w World Wide Web: <<http://www.ceris.cnr.it/Basili/EnIL/index.html>>.

informacyjna, jak i edukacyjna w Europie jest na niższym poziomie niż w Stanach Zjednoczonych. Nadzieje na zmianę tej sytuacji pokładano m.in. w działaniach strategicznych Unii Europejskiej, które miały na celu zmianę polityki wspólnoty przy uwzględnieniu autonomii państw członkowskich.

Podstawy funkcjonowania EnIL opierają się na podejmowaniu wspólnych dla wszystkich krajów europejskich działań z zakresu *information literacy*, wymianie otrzymanych wyników badań, a w konsekwencji zniwelowaniu dysproporcji pomiędzy poszczególnymi państwami w kształceniu kompetencji informacyjnych i stworzenie wszystkim obywatelom Europy możliwości równego startu w przyszłość.

W czerwcu 2003 r. opublikowano pierwszy raport EnIL obrazujący zakres prowadzonych badań i podejmowanych inicjatyw kształcenia kompetencji informacyjnych na terenie Europy. Opracowanie to pozwoliło sprecyzować ich stan faktyczny oraz wyciągnąć konkretne wnioski odnośnie dalszej działalności. Przede wszystkim zauważono, że, analogicznie jak w Stanach Zjednoczonych, najbardziej zainteresowani tematyką *information literacy* są bibliotekarze, a większość inicjatyw skierowana jest do użytkowników bibliotek i zawiera informacje, jak z nich korzystać. Liczne dokumenty traktujące o *information literacy* zostały opublikowane w celu ułatwienia studentom czerpania wiedzy z elektronicznych zasobów informacyjnych. Raport rozwił również dotychczasowe założenia wprowadzenia modelu kształcenia kompetencji informacyjnych opracowanego przez Society of College, National and University Libraries (SCONUL) do systemów kształcenia we wszystkich państwach europejskich. Ujawnił bowiem, że standard przygotowany w Stanach Zjednoczonych przez Association of College and Research Libraries (ACRL) został przetłumaczony na język niemiecki, fiński, hiszpański, włoski i podjęto pierwsze próby wcielenia go do nauczania akademickiego.

W 2008 r. inicjatywy koordynowane przez EnIL skupiły się na dokonaniu ewidencji badań naukowych i zmian dokonywanych w polityce poszczególnych państw europejskich dotyczących uwzględniania przez nie elementów *information literacy*. W tym celu stworzono bazę *European Observatory on IL Policies and Research* (EgIL)⁹. Zgromadzono w niej uregulowania prawne obowiązujące w poszczególnych krajach, poświęcone lub odnoszące się do kształcenia kompetencji informacyjnych, zwłaszcza na poziomie szkolnictwa wyższego. Znalazły się tam również informacje o podejmowanych projektach badawczych oraz wszelkich inicjatywach związanych z *information literacy*. W bazie zamieszczono dane z Austrii, Danii, Estonii, Finlandii, Niemiec, Włoch, Litwy, Łotwy, Polski i Hiszpanii oraz wytyczne dla krajów członkowskich Unii Europejskiej. Likwidacja dostępu do bazy zbiegła się w czasie z ukazaniem się publikacji pt. *The Observatory on Information Literacy Policies and Research in Europe*, przygotowanej w 2009 r. pod redakcją Carli Basili.

Na początku XXI w. rosnące znaczenie edukacji informacyjnej na terenie Europy dało się zauważyć również wśród bibliotekarzy szkolnych i nauczycieli. W 2003 r. w Amsterdamie odbyło się spotkanie reprezentantów stowarzyszeń wymienionych kręgów i przedstawicieli ministerstw oświaty z ośmiu krajów: Austrii, Włoch, Holandii, Norwegii, Portugalii,

⁹ Zob. European Observatory on IL Policies and Research. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.ceris.cnr.it/Basili/EnIL/gateway/gatewayhome.htm>>.

Rosji, Szwecji i Wielkiej Brytanii. Tematyka poruszana na zjeździe oraz wnioski wyłaniające się w trakcie jego trwania doprowadziły do powołania nieformalnej grupy European Network for School Libraries and Information Literacy (ENSIL)¹⁰. Jednocześnie przyjęto oświadczenie *Amsterdam Statement on School Libraries and Information Literacy*, w którym jednoznacznie stwierdzono, że biblioteki szkolne odgrywają zasadniczą rolę w procesie przygotowania uczniów do korzystania ze źródeł informacji i właściwego wykorzystywania zdobytej wiedzy. Ustalono, że jednym z ważniejszych dokumentów odzwierciedlających konieczność przeprowadzenia zmian w sposobie i zakresie funkcjonowania bibliotekarstwa szkolnego jest *IFLA/UNESCO School Library Manifesto. The School Library in Teaching and Learning for All* (IFLA, 1999). Treść oświadczenia skierowano m.in. do rządów państw europejskich. Jego autorzy nawołują do podejmowania działań zgodnych z przesłaniem *Manifestu*, służących wspieraniu kształcenia kompetencji informacyjnych wśród uczniów.

W 2008 r. status ENSIL uległ zmianie. Nieformalna sieć współpracy blisko osiemdziesięciu partnerów z ponad dwudziestu krajów została zarejestrowana w Holandii jako fundacja. Główny cel jej działalności dotyczy zapewnienia wszystkim uczniom we wszystkich krajach Europy dostępu do wysokiej jakości bibliotek szkolnych, prowadzonych przez wykwalifikowanych bibliotekarzy. Jego osiągnięcie ma nastąpić dzięki wspieraniu i promowaniu badań dotyczących bibliotek szkolnych oraz rozpowszechnianiu informacji na temat zadań spoczywających na bibliotekarzach. Sieć ENSIL służy wymianie doświadczeń pomiędzy nimi, pomaga bibliotekarzom szkolnym w rozwoju zawodowym.

Dążąc do realizacji postawionych sobie celów ENSIL, wspierana przez IASL i IFLA, w lutym 2010 r. ogłosiła proklamację *Biblioteka w każdej szkole (A Library in Every School – ALIES)*. Przedstawiono w niej powody zasadności prowadzenia profesjonalnych bibliotek w szkołach również najniższego szczebla. Odwołując się do zachodzących przemian cywilizacyjnych, podkreślono, że umiejętność zarządzania informacją staje się równie istotna, jak zdolność pisania i czytania. Biblioteka natomiast jest miejscem, gdzie powinno się tę umiejętność doskonalić. Zwrócono uwagę na fakt, że sami bibliotekarze nie są w stanie sprostać temu zadaniu. Do jego efektywnej realizacji potrzebna jest współpraca nauczycieli i pedagogów z pracownikami bibliotek szkolnych.

Apel przygotowany został z myślą o jego powszechnym wykorzystaniu. Przedstawiciele ENSIL zachęcają do jego tłumaczenia. We wrześniu 2010 r. udostępniona została polska wersja dokumentu. Kolejnym krokiem do promowania działalności bibliotek szkolnych było przedstawienie treści proklamacji w formie ulotki. Od czerwca 2011 r. można pobrać jej wzór ze strony internetowej ENSIL (ENSIL, 2011).

W październiku 2010 r. ukazał się jeszcze jeden dokument sygnowany przez Fundację ENSIL. Autorka manifestu, Joyce Kasman Valenza (Valenza, 2010), wymieniła w nim wszystkie obowiązki współczesnych bibliotekarzy szkolnych. Zaznaczyła, że nowoczesne narzędzia mogą uatrakcyjnić i usprawnić proces nauczania. Korzystanie z nich wymaga znajomości technologii oraz umiejętności ich obsługi, natomiast ich posiadanie połączone z kompetencjami informacyjnymi zapewnia uczniom

¹⁰ Zob. European Network for School Libraries and Information Literacy [ENSIL]. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.ensil.eu>>.

rozwój intelektualny. W punktach wymienione zostały sposoby aktywizowania uczniów, możliwości wykorzystywania zdolności informacyjnych w realizowaniu treści programów nauczania konkretnych przedmiotów. Zwracając uwagę na nieuchronność zachodzących zmian, autorka wspominała o pożądanej w XXI w. postawie bibliotekarza. Podsumowanie zaleceń stanowią dwadzieścia trzy punkty, w których sprecyzowano, jak nie powinna wyglądać biblioteka i praca bibliotekarzy szkolnych.

INFORMATION LITERACY W DZIAŁALNOŚCI AMERYKAŃSKICH ORGANIZACJI

Wielokrotne angażowanie się organizacji międzynarodowych w popularyzowanie zagadnień związanych z umiejętnościami poszukiwania, oceny i właściwego wykorzystywania informacji znalazło odzwierciedlenie w działalności stowarzyszeń o zasięgu narodowym. Podejmowane przez nie inicjatywy przyczyniły się do zmiany świadomości poszczególnych społeczeństw i podejmowania działań sprzyjających rozwojowi *information literacy*. Coraz więcej państw dostrzega znaczenie kompetencji informacyjnych. Uwidacznia się to w przystępowaniu do międzynarodowych projektów, korygowaniu programów nauczania oraz informowaniu o krokach powziętych w kierunku kształcenia *information literacy*. Powstają stowarzyszenia, organizacje, związki, których działalność ma na celu propagowanie umiejętności selekcjonowania i korzystania z informacji. Największe osiągnięcia w tej dziedzinie mają Stany Zjednoczone będące kolebką *information literacy*. Główną organizacją zrzeszającą amerykańskich bibliotekarzy jest American Library Association (ALA). Do jego zadań należy patronat nad stowarzyszeniami działającymi w poszczególnych kręgach zawodowych. Wśród jedenastu takich organizacji znajdują się m.in. Association of College and Research Libraries (ACRL) i American Association of School Librarians (AASL). Zarówno związek bibliotek naukowych, jak i szkolnych aktywnie uczestniczy w popularyzowaniu założeń *information literacy*. Organizacje te jako pierwsze podjęły prace nad standardami kształcenia kompetencji informacyjnych na poszczególnych etapach kształcenia. W 1998 r. ukazały się standardy (ACRL & AASL, 1998), nad którym wspólnie pracowali przedstawiciele stowarzyszeń. Dwa lata później opublikowano wytyczne przygotowane dla szkolnictwa wyższego (ACRL, 2000). Dokumenty wydawane przez AASL oraz akcje organizowane przez stowarzyszenie mają za zadanie ułatwić bibliotekarzom szkolnym realizowanie założeń standardu. ACRL powołało w tym celu Institute for Information Literacy. Na stronie internetowej sekcji zamieszczono wszelkie niezbędne dane dla osób, które rozpoczynają zdobywanie umiejętności informacyjnych oraz bibliotekarzy i profesjonalistów kształcących użytkowników informacji (ACRL, 2011).

Podstawowe funkcje Institute for Information Literacy polegają na szkoleniu bibliotekarzy w zakresie realizowania programów *information literacy*, zapewnieniu im oraz pozostałym nauczycielom wsparcia podczas opracowywania programów i ich wdrażania. Dodatkowo ACRL dąży do stworzenia nowych relacji pomiędzy pedagogami różnych etapów edukacji, które umożliwiłyby podniesienie jakości kształcenia kompetencji informacyjnych. Celom tym odpowiadają inicjatywy podejmowane przez

Instytut. Jedną z nich jest intensywny kurs dla bibliotekarzy z nauczania *information literacy* – *Immersion Programs*. Nad prawidłową organizacją kursu oraz pozostałych projektów realizowanych przez ACRL w zakresie *information literacy* czuwają powołane w tym celu odpowiednie komitety. Członkowie jednego z nich, przy współpracy z przedstawicielami AASL, angażują się w prace nad synchronizacją nauki kompetencji informacyjnych w trakcie nauki w szkole podstawowej, średniej oraz wyższej.

AASL stało się również członkowską organizacją projektu Partnership for 21st Century Skills realizowanego od 2002 r. (<http://www.p21.org>). Skupia on przedstawicieli biznesu i edukacji oraz przy wsparciu polityków dąży do opracowania zestawu kompetencji, które okazują się być niezbędne na rynku pracy w XXI w. Działalność w ramach projektu tej organizacji ma na celu zapewnienie każdemu dziecku na terenie Stanów Zjednoczonych odpowiedniego przygotowania do życia zawodowego, a także wyrównanie szans pomiędzy poszczególnymi klasami społeczeństwa. Podejmowane przedsięwzięcia opierają się na badaniach przeprowadzonych przez program Partnership for 21st Century Skills. Ich wyniki dowiodły, że do niezbędnych umiejętności XXI w. należy: odnajdywanie, ocenianie i wykorzystywanie informacji w zamierzonym celu, niezależnie od jej źródła. Uczniowie, a następnie pracownicy powinni korzystać z rozmaitych źródeł przekazu wiedzy bez problemu. Znając specyficzne rodzaje komunikatów i udostępnianych dokumentów, będą oni w stanie określić realną wartość wiadomości. Za niezbędną uznano również biegłość w obsłudze innowacyjnych technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Wyodrębnianie sekcji zajmujących się *information literacy* w strukturach istniejących organizacji w Stanach Zjednoczonych oraz organizowanie nowych, którym przyświecał ten sam cel zbiegło się w czasie z powołaniem NFIL. Nastąpiło to w 1989 r. z inicjatywy ALA. Zadaniem NFIL jest koordynowanie działań mających na celu usystematyzowanie wiedzy, opracowanie odpowiednich metod pracy ze źródłami informacji, a także reprezentowanie Stanów Zjednoczonych na arenie międzynarodowej podczas spotkań i inicjatyw poświęconych *information literacy*¹¹.

Wkład NFIL w funkcjonowanie amerykańskich stowarzyszeń bibliotekarskich oraz w działalność specjalistów do spraw *information literacy* został dostrzeżony i poparty przez prezydenta Stanów Zjednoczonych Baracka Obamę. W oficjalnym oświadczeniu z 1 października 2009 r. rozpoczynający się miesiąc ogłosił czasem pogłębiania narodowej świadomości o potrzebie kształcenia kompetencji informacyjnych. Nawoływał powołane do tego celu organizacje do informowania i edukowania Amerykanów w zakresie umiejętności fundamentalnych dla życia w demokratycznym społeczeństwie XXI w. (Obama, 2009).

POPULARYZACJA INFORMATION LITERACY W WIELKIEJ BRYTANII

Jednym z europejskich państw, w których bardzo dużą wagę przywiązuje się do edukacji informacyjnej, jest Wielka Brytania. Działające na jej terenie Stowarzyszenie SCONUL zrzeszające biblioteki naukowe

¹¹ Wykaz projektów współtworzonych przez NFIL dostępny jest na stronie <<http://infolit.org/about-the-national-forum/national-forum-on-information-literacy-milestones>>.

i akademickie, jako pierwsze w kraju wykazało zainteresowanie tematyką *information literacy*. Jego wynikiem było opracowanie w 1999 r. modelu *Seven Pillars of Information Literacy*, obrazującego poszczególne umiejętności składające się na kompetencje informacyjne (SCONUL, 1997). Prace nad nim prowadził Task Force on Information Skills, ówczesny zespół zadaniowy do spraw umiejętności informacyjnych, wyodrębniony w strukturach SCONUL. W latach 2002-2005 funkcję tę pełnił Advisory Committee on Information Literacy. Od lutego 2005 r. zagadnienia związane z kształceniem kompetencji informacyjnych podejmowane są w ramach Working Group on Information Literacy (http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy).

Wszelkie działania grupy odnoszą się do sektora szkolnictwa wyższego. Do jej zadań należy opracowywanie i udoskonalanie technik zdobywania umiejętności informacyjnych. Oprócz tego kontroluje ona uwzględnianie elementów *information literacy* w programach nauczania, w trakcie kształcenia na wszystkich kierunkach studiów wyższych, a także podczas prowadzonych badań naukowych. Członkowie Working Group on Information Literacy dążą do skumulowania na stronie internetowej wszelkich informacji promujących *information literacy* w obrębie studiów wyższych, materiałowy skierowanych do studentów, wykładowców i bibliotekarzy akademickich. Wraz z końcem pierwszej dekady XXI w. przedstawiciele SCONUL dostrzegli zmiany, jakie nastąpiły w środowisku rozpowszechniania i organizowania informacji. W kwietniu 2011 r. opublikowano nową wersję modelu *information literacy* (SCONUL, 2011). Etapy korzystania z informacji podzielono na: identyfikowanie potrzeb informacyjnych, sprecyzowanie luk w posiadanej wiedzy, planowanie pozyskiwania wiadomości, ich organizowania, oceniania, zarządzania nimi i prezentowania. W obrębie każdego z etapów zdefiniowano odpowiadający im poziom wiedzy i umiejętności, jakimi powinni dysponować studenci.

W celu zapewnienia permanentnego rozwoju metod i technik kształcenia kompetencji informacyjnych grupa współpracuje z pozostałymi sekcjami SCONUL oraz organizacjami zainteresowanymi tym tematem. Jedną z nich jest Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP). W jego strukturach wydzielono różne jednostki. Jedną z nich jest Community Services Group (CSG), w obrębie której dodatkowo powołano Information Literacy Group (<http://www.cilip.org.uk/get-involved/special-interest-groups/community-services/subgroups/information-literacy/pages/default.aspx>). Głównym celem grupy jest propagowanie *information literacy* wśród wszystkich grup społecznych, na każdym szczeblu edukacji. Co roku CILIP CSG Information Literacy Group organizuje *Librarians Information Literacy Annual Conferences* (LILAC). Pierwsza odbyła się w 2005 r. Ich tematyka nie jest w znaczący sposób zróżnicowana. Bibliotekarze poruszają zagadnienia ściśle związane z *information literacy*. Podczas corocznych spotkań wymieniają się doświadczeniami i wypracowanymi technikami kształcenia kompetencji informacyjnych w bibliotekach o różnym statusie. Konferencje te służą rozpowszechnianiu informacji o wszelkich inicjatywach podejmowanych lokalnie, na szczeblu narodowym czy międzynarodowym. Wszystkie referaty, prezentacje i dokumenty z konferencji dostępne są w wersji elektronicznej na jej stronie internetowej¹².

¹² Zob. LILAC. Dostępny w World Wide Web: <<http://lilacconference.com>>.

Działalność redakcyjna jednostki obejmuje wydawnictwa zwarte oraz jeden periodyk. W formie książkowej CILIP CSG Information Literacy Group publikuje wybrane materiały będące efektem organizowanych przez nią spotkań, seminariów i konferencji. W ofercie znajdują się poradniki dla bibliotekarzy i pedagogów oraz dokumenty przedstawiające teoretyczny aspekt *information literacy*.

Wydawany przez CILIP „Journal of Information Literacy” (JIL, <http://www.informationliteracy.org.uk>) jest międzynarodowym, recenzowanym czasopismem naukowym, którego podstawowym celem jest przedstawienie badań i inicjatyw dotyczących *information literacy*, niezależnie od kontekstu, w jakim ukazana jest dana tematyka. Publikowane są w nim artykuły prezentujące praktyczne, technologiczne czy filozoficzne podejście do kształcenia kompetencji informacyjnych. Ich cechą wspólną i zarazem przesłaniem czasopisma jest rozprzestrzenianie się wiedzy i umiejętności służących korzystaniu z informacji. Biorąc pod uwagę zaawansowanie prac nad *information literacy* na poziomie szkolnictwa wyższego, na łamach czasopisma częściej zamieszczane są głosy nawiązujące do uwzględniania tych treści w edukacji szkolnej. Można w nim również znaleźć artykuły przedstawiające wpływ wykorzystywania kompetencji informacyjnych w procesie uczenia się, życiu codziennym i pracy zawodowej.

Redakcja JIL traktuje periodyk jako narzędzie do wymiany informacji pomiędzy bibliotekarzami i pedagogami na całym świecie, ukazuje się on wyłącznie w wersji elektronicznej. Mając to na uwadze, działalność publikacyjną rozszerzono o funkcje dostępne dzięki nowym technologiom. Strona internetowa magazynu jest jednocześnie bazą danych, w której znajdują się informacje zarówno o indywidualnych inicjatywach, jak i o projektach badawczych prowadzonych przez instytucje naukowe.

KOMISJA ds. EDUKACJI INFORMACYJNEJ

Zainteresowanie problematyką *information literacy* w Polsce przyczyniło się do powołania przy Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich Komisji ds. Edukacji Informacyjnej (KEI). Prace członków komisji służą popularyzowaniu w polskim środowisku bibliotecznym współczesnych koncepcji edukacji informacyjnej. Przyjęte cele strategiczne określają zadania, których realizacja warunkuje powodzenie tej misji. Zapotrzebowanie środowiska bibliotekarzy na merytoryczne wsparcie oferowane przez komisję urzeczywistniło się w działaniach podejmowanych w trakcie pierwszego roku jej istnienia¹³. Postarano się zorganizować je poprzez dostarczenie w języku polskim publikacji *Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning*. We wrześniu 2011 r. w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie przy współdziałaniu KEI i dzięki wsparciu finansowemu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich odbyły się warsztaty dla bibliotekarzy akademickich zainteresowanych kształceniem kompetencji informacyjnych użytkowników w swoich miejscach pracy. Dzięki ścisłej współpracy KEI z międzynarodowymi organizacjami i instytucjami, zaproszenie do udziału w szkoleniu przyjęła przewodnicząca działającej przy IFLA Sekcji ds. Information Literacy, dr Maria Carme Torras i Calvo. Upowszechnianiu edukacji informacyjnej w Polsce służyć ma również przyjęcie przez IFLA

¹³ Komisja ds. Edukacji Informacyjnej powołana została w styczniu 2011 r.

polskich odpowiedników terminu *information literacy*. Z uwagi na trudności w jednoznacznym sprecyzowaniu najważniejszego są nimi *edukacja informacyjna* oraz *kompetencje informacyjne*.

PODSUMOWANIE

Przełom XX i XXI w. wyznaczył nowe kierunki rozwoju w bibliotekarstwie. Postęp technologiczny uwidacznia się w innowacyjnych rozwiązaniach, dzięki którym zyskujemy coraz szerszy dostęp do informacji i jej nieograniczony przepływ. Zakończyła się era bibliotek jedynie przechowujących i udostępniających dokumenty. Ich miejsce zajęły instytucje, które oprócz tradycyjnych usług organizują dostęp do istniejących zasobów informacji zarówno w wersji tradycyjnej, jak i cyfrowej. Nowy model pośrednictwa uwydatnił edukacyjną funkcję bibliotek. Kształcenie kompetencji informacyjnych użytkowników tych placówek odbywa się indywidualnie lub w trakcie coraz bardziej powszechnych kursów udostępnianych również na ich stronach internetowych. Działalność bibliotekarzy na tym polu koordynowana jest przez organizacje patronujące oraz udzielające im merytorycznego wsparcia. Jak wynika z powyższego zestawienia wśród nich znajdują się te o zasięgu międzynarodowym oraz działające w obrębie konkretnego państwa. Propagowanie przez nie idei *information literacy* wspierane jest realizowanymi badaniami w zakresie opracowywania i doskonalenia modeli kształcenia zdolności informacyjnych, zróżnicowanych ze względu na poziom wiedzy i umiejętności ich adresatów. W przypadku niektórych spośród przedstawionych stowarzyszeń zainteresowanie problematyką *information literacy* okazało się tak duże, że zmodyfikowano ich struktury, wyłaniając tym samym zespoły odpowiedzialne za rozpowszechnianie dobrych praktyk edukacji informacyjnej. Z uwagi na istotę tego zagadnienia powołano do życia organizacje o zasięgu międzynarodowym i narodowym z założeniami odpowiedzialne za poparte badaniami pobudzanie świadomości społeczeństw o potrzebie praktykowania nowej jakości procesu zaspokajania potrzeb informacyjnych. Kształcenie niezbędnych w tym celu umiejętności może odbywać się w bibliotekach, jednak, w świetle podejmowanych badań, lepsze efekty edukacji informacyjnej na każdym etapie kształcenia uzyskuje się dzięki włączeniu jej elementów do programów nauczania konkretnych przedmiotów.

Stosunkowo szybkie popularyzowanie idei *information literacy* na arenie międzynarodowej podyktowane jest wykorzystywaniem w tym celu nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych. Usprawniona wymiana myśli między osobami z różnych części naszego globu umożliwia zaobserwowanie podobnych tendencji. Dzięki niej również możliwe staje się współdziałanie w realizacji wyznaczonych celów. Istotnym krokiem, z punktu widzenia popularyzacji *information literacy*, było powstanie czasopism oraz baz danych poświęconych wyłącznie zagadnieniom związanym z edukacją informacyjną. Oddanie takich narzędzi w ręce teoretyków, analizujących problematykę rozwijania kompetencji informacyjnych oraz praktyków, chcących podzielić się swoimi doświadczeniami, przybliża nas do kształcenia użytkowników informacji na miarę społeczeństwa wiedzy.

BIBLIOGRAFIA

- ACRL (2011). *Institut for Information Literacy* [online]. Association of College and Research Libraries; [dostęp: 27.07.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.ala.org/acrl/issues/infolit/professactivity/iil/welcome>>.
- ACRL (2000). *Information Literacy Competency Standards for Higher Education* [online]. Association of College and Research Libraries; [dostęp: 27.07.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/standards.pdf>>.
- ACRL; AASL (1998). *Information Literacy Standards for Student Learning. Standards and Indicators* [online]. Association of College and Research Libraries. American Association of School Librarians; [dostęp: 27.07.2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/aasl/aaslarchive/pubsarchive/informationpower/InformationLiteracyStandards_final.pdf>.
- Batorowska, Hanna (2009). *Kultura informacyjna w perspektywie zmian w edukacji*. Warszawa: Wydaw. SBP.
- Campbell, Sandy (2004). Defining Information Literacy in the 21st Century [online]. World Library and Information Congress: 70th IFLA General Conference and Council; [dostęp: 12.01.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://archive.ifla.org/IV/ifla70/papers/059e-Campbell.pdf>>.
- Catts, Ralph; Lau, Jesus. (2008). *Towards information literacy indicators* [online]. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization; [dostęp: 31.10.2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/wp08_InfoLit_en.pdf>.
- Derfert-Wolf, Lidia (2005). Information literacy – koncepcje i nauczanie umiejętności informacyjnych. *EBIB Elektryczny Biuletyn Informacyjny Bibliotekarzy* [online], nr 1 (62); [dostęp: 31.10.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://ebib.oss.wroc.pl/2005/62/derfert.php>>.
- ENSIL (2011). *Proklamacja „Biblioteka w każdej szkole”* [online]. European Network for School Libraries and Information Literacy; [dostęp: 25.07.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.ensil-online.org/site/images/stories/ALIESflyer-Polishversion.pdf>>.
- Garner, Sarah Devotion (ed.) (2006). *High-Level Colloquium on Information Literacy and Lifelong* [online]. United Nations Education, Scientific, and Cultural Organization. National Forum on Information Literacy. International Federation of Library Associations and Institutions; [dostęp: 31.10.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://eprints.rclis.org/bitstream/10760/3829/1/alexfinalreport.pdf>>.
- InfoLitGlobal (2009). Information Literacy International Resources Directory [online]. [dostęp: 31.10.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.infolitglobal.info/>>.
- IASL (2008). *Special Interest Group – Information Literacy* [online]. International Association of School Librarianship; [dostęp: 31.10.2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.iasl-online.org/about/signs/sig_infoliteracy.html>.
- IFLA (1999). *IFLA/UNESCO School Library Manifesto. The School Library in Teaching and Learning for All* [online]. International Federation of Library Associations and Institutions; [dostęp: 31.10.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://archive.ifla.org/VII/s11/pubs/schoolmanif.htm>>.
- IFLA (2002). *Information Literacy Section* [online]. International Federation of Library Associations and Institutions; [dostęp: 12.07.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.ifla.org/VII/s42/index.htm>>.
- IFLA (2004). *Guidelines for Information Literacy assessment* [online]. International Federation of Library Associations and Institutions; [dostęp: 31.10.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.ifla.org/VII/s42/pub/IL-guidelines2004-e.pdf>>.
- IFLA (2005). *Alexandria Manifesto on Libraries, the Information Society in Action* [online]. International Federation of Library Associations and Institutions; [dostęp: 31.10.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://archive.ifla.org/III/wsis/AlexandriaManifesto.html>>.
- Kokkonen, Oili; Koskiala, Sinikka; Oker-Blom, Teodora; Tolonen, Eva (2004). *The long road of the Information Literacy Section* [online]. International Federation of Library Associations and Institutions [dostęp: 12.01.2012]. Dostępny w World Wide Web: <<http://archive.ifla.org/VII/s42/pub/IL-history1990-96.pdf>>.
- Lau, Jesus ed. (2006). *Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning* [online]. International Federation of Library Associations and Institutions [dostęp: 31.10.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.ifla.org/VII/s42/pub/IL-Guidelines2006.pdf>>.

- Lau, Jesus ed. (2011). *Kompetencje informacyjne w procesie uczenia się przez całe życie. Wytyczne* (tł. Z. Wiorogórska et al.) [online]. International Federation of Library Associations and Institutions [dostęp: 11.10.2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://sbp.pl/repository/SBP/sekcje_komisje/komisja_ds_educacji_informacyjnej/Wytyczne.pdf>.
- NFIL (bd.). *International Alliance* [online]. National Forum on Information Literacy; [dostęp: 12.07.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://infolit.org/international-alliance-2>>.
- Obama, Barack (2009). *National Information Literacy Awareness Month* [online]; [dostęp: 13.03.2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.whitehouse.gov/assets/documents/2009literacy_prc_rel.pdf>.
- Thompson, Spencer (2003). *Information Literacy Meeting of Experts* [online]. US National Commission on Libraries and Information Science. National Forum on Information Literacy. United Nations Education, Scientific, and Cultural Organization [dostęp: 12.07.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://www.bibalex.org/infolit2005/finalreportprague.pdf>>.
- The Prague Declaration. Towards an Information Literate Society* (2003) [online]; [dostęp: 12.07.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://portal.unesco.org/ci/en/files/19636/11228863531PragueDeclaration.pdf/PragueDeclaration.pdf>>.
- Rozkosz, Ewa (2011). InfoLit Global – międzynarodowy projekt na rzecz rozwoju edukacji informacyjnej. *EBIB Elektroniczny Biuletyn Informacyjny Bibliotekarzy* [online], nr 2 (120) [dostęp: 31.10.2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.nowyebib.info/images/stories/numery/test/120_rozkosz1.pdf>.
- SCONUL (1997). *The Seven Pillars of Information Literacy Original model* [online]. Society of College, National and University Libraries [dostęp: 28.07.2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/sp/model.html>.
- SCONUL (2011). *The SCONUL Seven Pillars of Information Literacy: Core Model For Higher Education* [online]. Society of College, National and University Libraries [dostęp: 28.07.2011]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.sconul.ac.uk/groups/information_literacy/publications/coremodel.pdf>.
- Valenza, Joyce Kasman (2010). *Manifesto for 21st Century School Librarians* [online]; [dostęp: 25.07.2011]. Dostępny w World Wide Web: <<http://informationfluency.wikispaces.com/You+know+you%27re+a+21st+century+librarian+if+.+.+>>>.

RENATA PIOTROWSKA

Institute of Library and Information Studies
Wrocław University
e-mail: rpiotrowska@gmail.com

ORGANIZATIONS AND JOURNALS POPULARIZING THE CONCEPT OF INFORMATION LITERACY

KEYWORDS: *Information literacy*. Information skills. Organizations, journals.

ABSTRACT: Objective – The author investigates selected international and local organizations, institutions and journals focused on the popularization of information literacy. **Research method** – The discussion of the organizations and journals in question was based on the analysis of various types of documents. **Results and conclusions** – Nearly 50 years after the term information literacy was coined one may notice new institutions being established and new substructures arising within the existing organizations, both focused on the promotion of the concept in question. Increasing interest in information literacy is confirmed by journals offering researchers more and more opportunities to share ideas, achievements and experience in this field of studies.

Artykuł w wersji poprawionej wpłynął do Redakcji 12 stycznia 2012 r.